

Hétről Hétre

A MAGYAR HIRLAP SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE

Az új Magyarország

A magyarországi forradalmi nagy eseményekről csak a magyarországi lapok tájékozhatnak bennünket. A nemzetközi hírszolgálat megnyirbálva és megváltoztatva tudatja velünk a lélekbevágó érdekességeket és a fukarszavú táviratok nem elégíthetik ki az amerikai magyarság étvágáját. Megérkeztek már az október végi és november legeleji magyarországi újságok. Minden sor csupa izgalom, merő szenzáció és ámulást követelő valóság. A magyarországi lapokból ösmernhetük csak meg a kettős monarchia végnapjait: az önálló, független Magyarország feltámadásának történetét.

Október hó 31-ik napján jelent meg az első magyar népkormány kiáltványa a magyar néphez. Ebben a kiáltványban tudatja a kormány a néppel, hogy a forradalom teljes győzelmet aratott és megkezdődik a demokratikus Magyarország megalapítása. Ez a kiáltvány tudatja, hogy a törvényhozás első munkája az általános, titkos, nőkre is kiterjedő választójogi törvény megalkotása. A kiáltvány végül arra kéri a népet, hogy mindenki ügyeljen a törvényes rend megtartására és ne adjon senki okot felesleges, szomorú vérontásra.

A kiáltványt aláírta a kormány mindenegyes tagja:

Károlyi Mihály gróf, miniszterelnök és belügyminiszter, Battány Tivadar gróf, belügyminiszter, Lovász Márton vallás- és közoktatásügyi miniszter, Linder Béla hadügyminiszter, Garami Ernő kereskedelemügyi miniszter, Buza Barna földművelésügyi miniszter, Nagy Ferenc közlekedési miniszter, Jászi Oszkár tárcanélküli miniszter, Kunfi Zsigmond népjóléti miniszter.

Az első független magyar kormányban a szélső radikális Jászi Oszkár kivül, a szociáldemokratáknak két vezére: Garami Ernő, a Népszava szerkesztője és Kunfi Zsigmond is, helyet kapott.

Éjjel tizenegy órakor, mint egy végtelenül izgalmas nap összes eseményeinek és híreinek leglényegét azt az információt kaptuk, hogy

végeles döntés még nem történt ugyan, de kilencven százalék valószínűsége van

egy Károlyi-féle kabinetnek. A mai nap

a szenzációs kihallgatások napja volt.

Olyanok járulhattak a király elé kihallgatásra, akiknek királyi meghallgatása Ferenc József alatt valami vakmerő és lehetetlen abszurdumnak tűnt volna. Ma,

1918. október 26-án jelentek meg először a király előtt a szocialisták, a parlamenten kívüli polgári radikálisok és a parasztpárt vezetéi.

A fellengős tulzástól való minden félelem nélkül mondjuk, hogy — természetesen feltéve, hogy a kihallgatások eredményel jártak — a mai napon nagyobb lépett előre a magyar politika, mint amilyen utat megtett 1848-tól 1918-ig. A mai nap **a magyar népkirályság napja volt.**

A déellőtti kihallgatások is igen érdekesek voltak. A király fogadta Sújaries tábornokot, **a zágrábi katonai parancsnokot,**

aki nem tudni, hogy mint magyar vagy mint horvát királynak tette jelentést az uralkodónak a forrongó délszláv főváros eseményeiről és helyzetéről. Az első magyar politikusok között, akiket a király ma meghallgatott volt

Hadik János,

akinek kihallgatása arra a téves következtetésre adott okot, hogy Károlyiék, a radikálisok és a szocialisták kizárásával ő fogja megalkotni a balközi koncentrációs kormányt. Ez azonban nem így történt. Hadik után

a király fogadta Bárczy István főpolgármestert, akinek neve szintén mint miniszterelnökjelölt szerepelt.

Az érdekes, okos Bárczy nem éppen ügyetlenül esinálta a dolgot. Miután előbb Apponyiék és Hadikék által elérte, hogy a király őt mint döntő politikai tényezőt fogadja, még aznap éjszaka sietve megjelent a Nemzeti Tanácsban, ahol úgy látszott, mintha Bárczy Károlyiékhoz csatlakoznék, sőt ő hozná a szélsőbal kabinet pénzügyminiszterét, — Krausz Simon bankigazgatót is. Valóban egy rövid ideig úgy látszott, hogy Bárczy, ez a nagy ambícióju rendkívüli képességű férfi, aki óvatosan eddig még

egy párt mellett sem exponálta magát, lesz egy radikális szociális megoldás semleges esomósodási pontja. Bárczy után

a király fogadta Apponyit, majd Zlimsky Istvánt és Tóth Jánost az Apponyipárt és Platty Györgyöt a Bizony-párt részéről.

Gyors egymásutánban következtek ezután a további audenciák. az uralkodó előtt megjelenhettek **Zbóray Miklós, a néppárt és Huszár Károly, a keresztényszocialista párt, majd Szabó István és Mayer János parasztképviselők, a kisgazdák nevében.**

A sok kihallgatás alkalmat adott a királynak arra is, hogy a többek között a gödöllői kastélyban maga elé bocsássa Hédervári Lehel, a gödöllői kerület képviselőjét és hozzá néhány szót intézzen. Megjelent továbbá kihallgatáson Vázsonyi Vilmos fővárosi bizottsági tag is, akit a keresztényszocialista néppárt körhelyiségében ért a királyi kihallgatásra való telefonos meghívás. A komoly kihallgatások azonban délutánra estek. A király ekkor ismételtén fogadta Hadik Jánost és Bárczy Istvánt, később délután pedig az egyesült pártok üléséről

Károlyi Mihályt királyi autó yitte ki Gödöllőre.

Ugyanezok vele együtt **kaptak királyi meghívást Garami Ernő és Kunfi Zsigmond a szocialista pártvezetőség tagjai és Jászi Oszkár** a radikális polgári párt vezére. E kihallgatásoknak pillanatok alatt hire kelt egész Budapesten és a hírrel együtt mint pozitívum terjedt el az az információ hogy

a király Károlyi Mihályt delegálta miniszterelnöknek

Valóban a dolog nem érett még idáig, noha minden emberi valószínűség szerint Károlyi végeles kinevezése a legeslegrövidebb időn belül fog megtörténni. A valóság ma az, hogy

Károlyi a királyi autóval együtt, a király vonatán Bécsbe utazott.

A bécsi utazás ugyanis azért vált szükségessé, mert **a király a Wilson elnöknek adandó válasz ügyében egy-két napot kell, hogy Bécsben töltsön. Addig vele lesz Károlyi is.**

A Wilson elnöknek adandó választól függ azután a magyarországi helyzet végeles kialakulása. Ha Andrassy közös külügyminiszter Wilson elnöknek olyan választ tud adni, amit Károlyi Mihály, mint magyar miniszterelnök fedezhet, szóval,

ha a Wilson elnöknek szóló válasz kielégítő lesz, akkor Károlyi vállalja a kabinet alakítását

és eben az alakulásban

támogatni fogják őt a szocialistákon kívül a parlament szélső baloldala is.

Nincs kizárva, hogy ez a támogatás olyanformán történik, hogy az illető frakciók személyileg is képviseltetik magukat a Károlyi-féle radikális-szocialista kabinetben. Nevezetesen legkomolyabban szó van arról, hogy

Károlyi mellett a miniszterek lesznek Hadik és Bárczy is, akik a király vonatán jöttek be Gödöllőre Pestre.

Károlyi Bécsben Lammašch, delegált osztrák miniszterelnökkel is tárgyalni fog. Ennyi a mai nap pozitívuma. Végeles megoldás még nincs, de egy óriási lépés történt bal felé és ha csak valami váratlan közbe nem jön, akkor úgy látszik elhárított a balközépi Apponyi-kombináció és az ország élére jön a Károlyi-féle az a radikális és szocialista kormány, amely ma egyedül lehet képes arra, hogy az események végzetes száguldását újra a polgári élet és munka normálisabb tempójába fogja. Egyedül ez a kormány garantálhatja Magyarországot belbékéjé.

Csak ez a kormány, amelynek egyformán van hitele a magyar és a velünk békülni készülő antant pacifista közvélemény előtt, lesz képes arra, hogy a legeslegközelebbi időn belül reparálatlan társadalmi válságok elkerülésével hozza meg a békét.

Az azonnali béke és a tüstént való demokratikus átalakulás mellett fog tífnetni az

a népgyűlés is, amit vasárnap délután három órakor az Országház-téren tartanak az Egyesült Pártok,

nevezetesen a Károlyi-párt, a radikálisok és a szocialisták.

Lacika beteg

IRTA: KÁLNOKI IZIDOR.

A NAGYSÁGA a kályha mellé toltta a prémmel bélelt hintaszékét, behunyta a szemét s elkezdett himbálózni. Akármilyen kiesi dolognak lássék is, nagy tudomány a hintaszéken való himbálózás. Ugy, hogy szinte mozdulatlanul lássék a hintázó s mégis folytonos ütemes ringásban tartsa magát. Se nagyon előrehajolni, se tulságosan hátradőlni nem szabad, mert mindjárt lökéseket kap a himbáló alkotmány, a lábbal való mozgás pedig egyszerűen nem szép.

Hát baj is az? Hiszen nimesen a szobában senki, csak a Lacika. S ő is olyan esőndes, olyan mozdulatlan, olyan elmélázó, hogy egy csöppet se zavarja anyuskát.

Mindegy. A szép asszony mindenkinek szép akar lenni, még a kis fiának is. Leginkább pedig maga-magának, még akkor is, a mikor annyira elmerült a gondolataiba, hogy jóformán se lát, se hall.

A nagy magabaszállás érthető. Önagysága fontos elhatározás előtt áll. Arról van szó, hogy megcsalja az urát. Egy óra, legfeljebb másfél óra múlva visszavonhatatlanul megcsalja az urát.

Hogy miért teszem? — gondolja a szép asszony. — Ezer okom van rá. Egyik súlyosabb mint a másik. Először is minden barátnőm megcsalja az urát. Akármilyen sorrendben nézem őket végig, egyet se találok, akiért csak a kis ujjamat is tűzbe merném tenni. Az asszony nem lehet olyan fiatal és nem lehet olyan öreg, nem lehet olyan szép és nem lehet olyan csunya, hogy hü legyen. Nem tudom elhinni, hogy olyan rettenetes bűn legyen az, amit mindenki elkövet. És ha bűn is, az se baj. Nem látom be, hogy miért legyen én az egyetlen büntetlen ismerőseim közül?

Másodszor. Mi is a második ok? Második ok, hogy a férfiak is hűtelenek. Még nem volt hű férfi a világon. S ha akadna egy, bittal kellene agyonverni. Mert megérdemli a számár. A férfi már keresztülment mindenfajta hűtlenségben, mielőtt csak rá is gondolna, hogy megköstolja a hűségét is. Már tudniillik a mi hűségünket. Micsoda hallatlan szemtelenség kell hozzá, olyasvalamit követelni tőlünk, amit ők nem is tudnának nyújtani, még ha akarnák is. Pedig nem is akarják.

Harmadszor. Tyhü, ez nagyon fontos. Mi a hűség? Egy számár illuzió. Én például mind ezóráig hű voltam az uramhoz. S nimes egyetlen ismerősöm, aki elhinné rólam. Akivel csak beszéltem életemben, már mindenkivel hirbe hozták. És akivel nem beszéltem? Azzal pláne. Még az uram se hitte egy percig se, hogy immaculata vagyok. Talán ha megcsalom, akkor hinni fogja.

Azután, — azután az ördög vigye el az egész házassági intézményt. Hát házasság az, amiben én az urammal élek? Elvett, mert csinos voltam, gazdag voltam, jól tudtam öltözködni és megvolt elégedve a pedigéremmel. Én meg hozzámentem, mert a kérdés közt nem volt különbség s mert az öre-

geimnek szerfölött tetszett. Csak nem vagyok bolond, hogy egy férj miatt összevesszem a szüleimmel és a rokonságommal? Egyenesen pokollá tették volna az életemet.

Szerelem? Mit ad a szerelem? Hát tudom én. Én csak azt tudom, hogyan tud szeretni a férjem. De hogy más hogyan tud szeretni, arról sejtelmem sincs. Már pedig akármilyen jó véleményem legyen is a férjemről, azt mégse tudom elhinni, hogy valamiféle dologban ő a legkülönb az egész világon. Különösképpen a szerelemben nem. Okvetlenül vannak mások, akik tüzebben, odaadóbban, igazabban és hűvebben tudnak szeretni. Különben nem lett volna érdemes a szerelemet fölhalálni.

Minden tökéletesedik, finomodik, nemesedik a világon. Lám, az a könyv, amit tíz évvel ezelőtt a könyvek könyvének tartottak, ma ostobaság a szememben. A szomszéd grófok szalónja a legszébb dolog volt, amit leányálmaimban el tudtam képzelni. Az én mai szalónom szébb s nekem már a mai szalónom se tetszik. Amire mint ideális báli ruhára vágytam vaalmikor, abban ma el nem mennék az Operába, ha kinceseket ígérnének se. Minden igényünk nő és tökéletesedik. Miért legyen épen a szerelemben konzervatív?

Hát igen. Vannak természetek, amik vágyak nélkül valók. Milliók hálnak meg és nem ettek soha osztrigát és nem ittak soha pezsgőt. Párisban se tölti minden ember a telet és Osztendében a nyarat. Boldogok lehetnek azok is, a maguk módja szerint. Elhiszem, hogy sehová se vágyódik, aki nem mozdult ki életében a konyhájából. De én látni akarok, mert megtanítottak nézni. És elindulok fölfedező utra a szerelemben is. Amerika se volna meg, ha senki se vágyott volna ismeretlen tájékok felé.

Önagysága kacagott ezüstesgésű kacagással.

Ugy van, kedves uracsám. Elhatározottat: ön meg lesz csalva. Ki van mondva az ítélet. Felbebezni csak birtokon kívül lehet, — a sóhivatalban.

A hintaszék lágyan hintázta tovább a szép asszonykát. A hintaszéknek az ilyen nagy elhatározás nem imponál.

A kis Lacika pedig esőndes és mozdulatlan maradt az egész idő alatt. Jőnevelésű fiúcska. Nem zavarja a mamát, amikor ilyen gondjai vannak.

Csöngötnék. A szép asszony felkapja a fejét. Az orra vékony cimpái remegnek, mint a versenyparipáé a start előtt.

A következő pereben már belép a kiválasztott. Csinos fiú, elegáns fiú. A la bonheur, önagyságának a külsőségek dolgában egészen jó izlése van.

A fiatalember székét húz a kályha közelébe, leül s amig egészen közömbös dolgokról kezd beszélni (önagysága barátnőiről), gyöngéden cirógatja a szép asszony fehér, formás kezét.

Igaz, majdnem elfeledtem volna megrajzolni azt az időt, a mely a csöngetés és a fiatal ur

megjelenése közé esett; ezt önagysága arra használta fel, hogy a magasba tartotta és szeliden lóbálgatta a kezét. Ettől a kezéből leszáll a vér s a kéz márványszerűen fehér lesz.

Ebből látnivaló, hogy a szép asszony sok mindenre gondol, a mi másnak talán eszébe se jutna hirtelen. Így történhetett, hogy ebben a pillanatban Lacika jutott eszébe. Hogy Lacika benn van a szobában és esőndesen, mozdulatlanul ül a diványon. Még Lacika meg találná látni, ha a vendég valami vigyázatlan mozdulatot tesz.

Lacika, aranyos fiacskám. Gyere csak ide, drágaságom. Vendég van.

Lacika nem felel. Lacika nem mozdul.

Most már a vendég is szól hozzá:

Szervusz, Lacika! Gyere ide, Lacika, kapsz valamit.

Lacika erre se reagál. Bizonyosan elaludt.

A mama megnézi, hogy mit csinál a Lacika. Különben is, ha ki akarja küldeni a nevelőnőhöz, előbb föl kell kelteni.

Lacika csakugyan alszik. Az arca piros, az ajka eserepes, kis melle erősen zihál. Ahol a mama megérinti, a keze, a nyaka tüzes, mint a parázs.

Istenem, Lacikának láza van.

Becsöngetik a nevelőnőt, becsöngetik a szobalányt. Ők is megérintik a Lacika nyakát, ők is konstatálják, hogy Lacikának láza van.

A fiatalember is megérinti a Lacika nyakát, s ő is azon a véleményen van, hogy Lacika lázas.

Mari, az Istenért, hamar a hőmérőt.

Már erre fölébredt Lacika és elkezdte nyafogni.

Nem kell a hőmérő. Nines lázam. Csak melegem van.

Megméri. A mama idegesen tépi föl kis matrózruháját, a fiatal ember idegesen olvassa az óráján a percek:

Még nines öt perc!

Nines, Csak három és fél.

A hátralevő másfél hosszabbnak tetszik, mint az elmúlt negyedfél. De végre elmúlik. A hőmérő előkerül. Mind a négyen egyszerre nézik. Lacika pedig kap utána:

Én akarom megnézni, mama.

Harminekilene és fél. A szép asszony elhalványodik. Aztán ölebe kapja a fiát, viszi a másik szobába. A nevelőnő, a szobalány utána sietnek. A konyhából hozzájuk csatlakozik a szakácsné is. S a hálószobából lázas kapkodás, kiabálás, tevés-vevés hallatszik.

A fiatalember egymaga maradt a szalonban. Állt és nézett maga elé. Mit csináljon most? Elmenjen? Maradjon?

Ostoba helyzet, — mormogta magában. — Ostoba helyzet. Ez a kölyök is jobbkor kaphatta volna a lázát.

Végre, nagysókára visszajön a szép asszony. Egy percig nézi a vendéget, minthá keresgélne az emlékezetében:

— Ejnye, ejnye. Ki ez a esinós fiatalember? És mit keres itt?

Azután hirtelen eszébe jut minden. S még meg is örül a vendégnek:

— De jó, hogy maga itt van. A jó istenke küldte magát. Kérem, siessen, rohanjon az Erzsébetkörútra. Ötvennégy alá. Ott lakik a házi orvosunk. Ha a föld alól kaparja is ki, hozza ide rög-tön.

A vendég báméskodik, azután elmegy. Ej, nimes azon semmi különös, hogy egy aggódó anya elszalasztja a doktorért.

Félóra múlva már vissza is jön a doktorral. Egy hálás pillantást kap az asszonytól.

És megint magára marad. S megint néz maga elé bambán. Maradjon, menjen?

Önagysága visszatért a doktorral. A doktornak nagyon komoly a képe. A doktornak mindig komoly a képe, amikor a betegről jön. Ez már hozzátartozik a mesterségéhez, mint a szubrettéhez a mosolygás.

Nem mondhatok egyelőre semmit, asszonyom. Nyugalom, gondos ápolás, diéta. Majd aztán meglátjuk. Mindenesetre irok valami csillapító szert.

És irt valami csillapító szert. A receptet odatette az asztalra és elment.

A fiatal ember csak nézett.

Ugyan, édes barátom, hát mért nem szalad a patikába az orvosáért? Ezt megtehetette volna kérés nélkül is.

Valósággal haraggal mondta ezt önagysága. S nyomban visszasielt a betegszobába.

Igaza van, gondolta a fiatal ember. És elszaladt a patikába és meghozta az orvosságot.

A szobaleány már az ajtóban elvette tőle az üvegecskét. S ő most ott ült magában a szalonban. Nézte a képeket, lapozgatott egy újságban, megnézte az asztalon heverő könyvek címlapjait és várt.

Várt egy fél óráig, várt egy óráig, várt másfél óráig.

S amikor elunta a várását, elment.

Ilyen pechem van nekem.

Mindössze ennyit gondolt magában.

III.

Marinak, a szobalánynak, jó dolga volt a következő napokban és hetekben. Mindennap délután három órakor pontban megjelent a fiatalember, nagyon szerényen és nagyon óvatosan csöngött és halkán megkérdezte az ajtót nyitó Maritól:

— Mi ujság? Fogad önagysága?

— Mari felelt:

— Önagysága nem fogad. Lacika beteg.

— Csókolom a kezét önagyságának. Jobbulást Lacikának.

És a fiatalember egy koronát nyomott a Mari nyitva tartott markába.

Igy ment egy egy hétig, két hétig, három hétig. Mari nem unta meg, de a fiatalember megunta. Az ötvenedik napon elmaradt.

Lacika pedig már réges-régen egészséges volt, mint a makk!

Duló csaták után

IRTA: RÉVÉSZ BÉLA.

A vén regényíró az őrmester-től átvette a munkát és lassu, rogyant lépésekkel odament a díjnokok asztalához s kiosztotta közöttük a másolnivalókat. Az őrmester, aki nemrég bujt cibilbe és az éhes várakozás után — kitűnő manipuláns szolgálataira való tekintettel — végre ki-neveztek kezelőtisztnak, az öreg regényíróval megkülönböztetően bánt. Őt választotta ki a díjnokok közül, hogy a fontosabb szolgálatakat végezze; joga volt a főnöki asztalhoz menni, onnan a munkaanyagot elvinni és rá-bizta azt is, hogy a fürgetollu embereket dirigálja. A kezelőtisztből a hosszú katonai pálya sem ölte ki az irodalmi érdeklődést és mikor mint új civil bevonult ide az irodába, izgalmas örömmel tudta meg, hogy a vén díjnok írta azt a füzetes nagy regényt, melyet annak idején, a kaszárnyában, a jó, meleg pokróc alatt borzongva és elérzékenyvedve olvasott. Ezért az öreg regényírónak földerült és a kezelőtiszt nem egyszer beszélgetett vele az irodalomról is. Jókairól és Petőfiről, meg a titokzatos miveletről, hogy ugyan, hogyan készül egy regény.

A vén díjnok tipegő lépésekkel járt a díjnokok között. Az asztaloknál megfordultak az emberek és mérges kíváncsisággal odasandítottak a vén regényíró kezé alá, aki kotort a felnyalábolt írásközött és egy-egy esemélyt odahelyezett a díjnokok elé. Egy szöke, esontos ember izgett-mozgott a széken és oda-odasugdosott társainak:

— Az öreg megint csal... néz-zetek csak, mit csinál...

Egy feketefejű ember dübösen toppantott a lábával. Az arca esupa szőr volt, a szakálla napok óta ütközött, kócos üstöke egészen belenőtt a homlokába. Bösz ordítást fojtott magába, de a suttogása is remegett az indulattól:

— Nézzétek, alig tart magának... persze, a svindler, mi végezzük a dolgát...

A regényíró lázító mosolygással lépegetett az asztalok között, jobbra-balra osztogatta a különböző írásközöket, emelgette, mérgette a különböző munkaanyagot, neki már alig maradt másolni valója...

A nehéz, villámos jelenetét hirtelen kettészakította az esemény, amikor az ajtó nyílt és megjelent a küszöbön az osztályfőnök. Egy főhadnagyt tessékelt be az ajtón. Vörös, szeplős arca alatt, a gránátszínű galéron ott volt a két aranycsillag. Rojtos, kissé cafrangos volt ugyan, de aranycsillag volt mindakettő. A szeplős ember peckesen, keményen lépett előre és a kardja esörgött. A kezelőtiszt az osztályfőnök elé szaladt, mosolyogva, hajlonbva bókolt előtte, de hivatalosan komoly lett az arca, mikor az osztályfőnök rámutatott a főhadnagyra és átadta neki a kardos embert:

— Az új napidíjas.

Az élet csunya tüzeiben megpörkölődött emberek izgatottan fogadták a főhadnagyt beérkezését. A hadsereg leszállt közéjük a maga tekintélyével és ha egy megtépzott képviselőjét küldte

is ki a megnyomorodott emberek közé, azoknak szemét sugarasan verte a két aranycsillag és a gögös kardesörgés, furesa büszkeséget ébresztgetve bennük, bele-muzsikált a fantáziájukba. A szeplős vitéznek bizony nem kellett firtatni a multját, nem kellett csatázni a mások titkos gondolaival, hogy hát miért kellett mennie a hadsereg kötelékéből? a pizkos adóságok ették-e meg, mint a rozsdá, katonatiszti dekorumát? — a díjnokok vak respektussal bámultak rá a közéjük toppant főhadnagyra.

A nagy érzések közül való volt az, amikor a díjnokok a főhadnagyt felé néztek, hogy hogyan dolgozik. Szigoruan, mindig uniformisban, az első napokban — mint nemrég a század-irodában — mindig kardosan. Ugyan egy kissé kopott és nagy foltokkal fakuló bluz fogta össze karsu derekát, a Pejacevich-nadrág ugyan rongyosan gyűrűzött a tarajos sarkantyúk fölött, de uniformis volt, katonatiszti uniformis, ami elsegíti viselőjét még a király udvarába is. Az pedig egyszerűen izgalmasan új és hódító volt, amikor a főhadnagyt elkészült egy-egy másolt ívvel és a lábait váltogatva, átdobálta ezüstkardját az egyik lábáról a másikra, erélyesen ragadta meg az iktató-szerszámot és lármás koppanással száritgatta a tintás ívet... az aranykardbojt pedig ingott-lenggett, a sodros aranyszálak megcsillogtak, rezegtek.

A főhadnagyt balsorsa, hogy nem volt pénze civilruhára, így kedveskedett a bedugult katonának és az uniformis rangosan bemelte a díjnokok közé. Az egyik, a szöke, esontos díjnok, a Spadassin, különösen környékezte a főhadnagyt és nem tudta, de nem is akarta palástolni örömet, hogy közéjük került az arancsillagos katoná. Miért hívták Spadassinak? A nevével valami különös akartak mondani a díjnokok. Igazán mellékes volt, hogy valójában mit jelent ez a szó, de valami ködös, szimbolikus gondolatot akartak belevinni a díjnokok, amivel többet akartak mondani a vívómaster, a krakéel fogalmánál; valahogy úgy érezték ezt a jelzöt, hogy benne lappang a rettenhetetlen vívó, az afférhős minden veszedelmes karaktere. A szöke, esontos díjnok tényleg mániákusa volt a vívásban. Valamikor virágzása idején, még komptoirista korában sokat járt a vívóterembe. A rövidke tavasz azonban elszendült körülötte és mikor kiesőppent hivatalából, sokat kellett rostokolnia mindenütt és mindenfelé, míg díjnoknak ide befogadták. De az éhes idők után is vele jött nagy szerelme, a vívás passziója. A munka szünetelésének idején a díjnokszoza rendszerint kitágult vívóteremmé. Spadassin idehozta kardjait, sisakjait is és mint a multban, az igazi vívó-parketten, mutogatta a grande-vágásokat. Társait is lassankint rászoritotta a vívás megkedvelésére és a szegény ördögök perverz gyönyörűséggel csapkodtak egymás kosaras fejére. Az irodafőnök pedig az őrmester, kiabált, előretop-

pant, hátraszökken; szigoruan korigálta a vágásokat.

A főhadnagyt alatt épült a fundamentum... kiderült róla, hogy az ezrednél ő volt a vívótanárs. Az első, szüz napok sok gyönyörűséget kínáltak az irodának. Amíg a felső termekből új munkaanyag nem érkezett, a díjnokok, az őrmesterrel az élükön, kiperdültek a porondra és mérköztek a főhadnaggyal. Spadassin két-rét hajolt és a kardjával bókolt, valahányszor a főhadnagyt a hasára vagy a hónalja alá vágott. Emelkedettebb jelenet volt az, amikor az irodafőnök szállt sikra a főhadnaggyal. Az őrmester toppant, ugrott és nekirohant a katonatisztnak. Az parirozott, játszott a karddal, aztán oda-oda ada sisakos, vörös fejét. Az őrmester rávágott, zizzent a drótkosár, a főhadnagyt pedig leeresztette a kardját és kiáltott:

— Bravó, főnök ur... bravissimo...

Az őrmester sugárzó arccal szerénykedett:

— Pedig már rég nem vívtam.

Harci zajban, állt egymagában a nézte a tornát, a vén regényíró. Az eszében nehéz gondolatok motoszkáltak, a lelkében fellegés sejtelmek mozdultak. Bánatos irigység bántotta a szívet... és látta, egyre látta, hogy az őrmester és a főhadnagyt hogyan barátokznak, a díjnokok között hogy nő meg az új napidíjas. Egyszer aztán, a főhadnagyt egy izgalmas, eikázó diadala után — kiütötte Spadassin kezéből a kardot — a vén regényíró is sorompóba lépett. És megmutatta, hogy akkor, negyvennyolekban, mikor Isaszegnél, Ácsnál a nagy csatákban résztvett, hogy csinálták a honvédszázrok a hatvágást, amiben a vívás minden tudománya benne van. A hórühorgas, zörgő-sóvány ember kezébe vette a kardot és vágalkozott. Vágott jobbra és vágott balra, aztán előre és hátra, de vén esontjai makacsodtak és az öreg esetlett meg botlott, táncosan karikázott maga körül. A fekete, boglyas díjnok kacagott és ujjongott:

— Hopp... hopp...

A díjnokok is nevettek, de nevettek az őrmester is és így szólt:

— Ugy-e a regényírás könnyebb...

Titkos fájdalmak látogatták meg a vén regényírót. Érezte, hogy inog alatta a talaj és el fogja veszteni a pozícióját, ahová az irodafőnök bizalma emelte. A lerokkant ember, ki-kopva az élet minden passziójából, szenvedélyesen ápolgatta tekintélyét és nem volt az semmis önértet, hogy ő osztotta ki a díjnokok között a munkaanyagot. Aztán más gyökere is volt ennek az önértetnek. A regényíró esalt... a bölesek gondolkodásával, harmónikus lelkiállapottal, esalt, tudatosan esalt: A másolnivaló munkát úgy osztotta ki, hogy neki maradjon a legkevesebb. Ezért volt állandó és feszültségben már-már kitűző a forrongás a díjnokok között. A vén regényíró maga köré nézett és higgadtan megállapította, hogy körülötte esikéletű emberek élnek, akiknek fúrge a kezük, jó a sze-

mük és könnyen és sokáig tudnak a széken ülni, — tehát dolgozzanak és esalt és csak kicsi munkát bizott a maga elsorvadt kezeire, fáradt szemekre, kőszvényes testére.

Mindezekért mélységes féltékenységgel nézte a főhadnagyt, és az őrmester barátságának szövődését. Az egykori manipuláns igazán nem is tehetett róla, hogy a szimpátiák lassankint elborították a főhadnaggyal szemben. Az őrmester néha zavarodottan és ijedten vette észre, hogy haptákban áll a főhadnagyt előtt, ha vele beszélget. Oh! az illő főnöki góg éber volt benne és komoly állásának rangosságát, frissen és boldogan mindig átérzte, de voltak furesa, öntudatlan percek, mikor az őrmestert, ha szembe került a főhadnaggyal, megrohanták a katonás ösztönök, fantáziájából egy pillanatra kiszakadt a látomás, hogy uniformis van a testén, szentjánoskenyér-kard az oldalán és, öveken állt meg a főhadnagyt előtt. De a másik pillanatban urrá lett föltötte állásának méltósága és lassan, palástoló eszelekedettel széjjeltolta egymáshoz szorult lábait... Ezek az alkalmak meg-hökkentően hár, de mégis kedvesen játszottak a manipulással és megnőtt benne a bujkáló, forró érzés, hogy egy feljebbvalójt az ő keze alatt dolgozik és ellenállhatatlanul meleg bizalmaskodással sodródott a főhadnagyt felé.

A regényíró már melázott és szükölve rosszakat sejtett. Egy kegyetlen jelenet egyszer aztán végigvágott a szíven. Mint rendesen lépegetve asztaltól-asztalhoz, osztogatta a munkaanyagot. Spadassin dühtől vörös arccal, mérges szemekkel rávigyázott az öregre. A vén regényíró újra taktikázott, a több másolnivalót odahelyezte a fiatalok, az erőkkel elé és méregette, emelgette a munkaanyagot. Mosolygós volt az ábrázata. Spadassin fölpatant a helyéről és odaszaladt az őrmester asztalához. Sugott neki és az őrmester a díjnokra nézett. Azok is, de a főhadnagyt is, bólintottak fejükkel. A manipuláns ráütött az asztalra, káncskodott és rákiáltott a vén díjnokra:

— Ne svindlizen, magának mért nem tart munkát!...

A regényíró e riasztó esemény után nagy elhatározásokkal belődött. Érezte, tudta, mindeneit védeni akarta vele, hogy itt van a döntő mérkőzés ideje, föl kell vennie a harcot a főhadnaggyal, hogy visszeszerezze a főnök bizalmát. A rossz, az intrikus Spadassin akaratlanul is gyönyörű alkalmat szerzett. A félbenmaradt párbajhős kíváncsi volt a főhadnagyt afférjaira. Hányszor volt párbaja, hányzor került ki győztesen, voltak-e szenzációs afférjai? Spadassin e dolgok ösztönén, izgalmasan érdekelték. Spadassin már éveket óta szomjazott egy afférra, a magányos percek heves ábrándokat gyujtogattak képzeletében, a fantáziálás veszedelmes párbajok elé állította és kardosan, majdnem bandázs nélkül — Oh!

(Folytatás a 7-ik oldalon.)

A vő

IRTA: KÓBOR TAMÁS.

— Nyole forint tiz krajcár, — gondolja Kесе Mihály uram és zsiros szeme egészen belemerül abba a gondolatba, meg az esti lapba, melyet az orra alatt tart, — hát még sem esalt volna meg a zsidó? Lehetetlen!

A zsiros szemhéj egyet-kettőt pislog, de még egyre nézi az esti lapban jegyzett buzaárakat. Kесе uram így cepeli gömbölyű természetét végig a remek tornácban, botját a hóna alá szorítva. — Nem is rossz, gondolja tovább, — a mult héten csak nyole forint ötöt kínált.

A zsiros szem egyet villan, a husos ajak, mint — rengetegből előhasadó patak, ketté szeli a bozontos fehér szakállt.

— Hehe, — kacag boldogan, — ha vőm uram ezt megtudja, megüti a guta.

Egyszerre csak kiszalad a föld a lába alól. A zsiros szem lecsuklik, a bot nagyot koppant a pirosra meszelt falépesőn és Kесе Mihály uram zsiros termete egyre érzi az ütések, hol itt, hol ott.

— Végem van, — gondolja még, aztán hosszú másodperceken át nem gondol semmit. Elcsuszott és legurult a falépesőn. Nem tréfa dolog ez, emeletes házbán, hatvan évvel a vállunkon.

Mikor magához tér, a földön ülve találja magát. Tétován körül néz és figyeli magát: él-e még? Hol fáj? Mije tört el? Aztán megtapogatja kezét-lábát, próbál fölkelni — sikerül! Még a botja után néz; az is követte, ott hever mellette!

— Lizi! — ordít lélekszakadva és a kalapját kiegyengeti. — Lizi!

Egy mezitlábos tizenegy esztendő pizkos kis lány rohan elő a konyhakertből, a keze könyökig paradicsomos.

— Lizi! — kiált rá Kесе uram repeső boldogság hangján — szaladj át rögtön a Bagossy-korcsmába és mond meg a vőmnek hogy leestem az emeletről.

Ezzel biztatásul a kis lány felé suhint a bottal, aki, mint a kutya, oldalozva tér ki az ütés elől és szalad, hogy a lába sem éri a földet.

Kесе uram meg ott áll a kapuban és utána néz. Egész arca nevet a boldogságtól. Tiz perc múlva a kislány visszatér, alig bír szuszogni.

— Ott volt? Megmondtad?

— Igenis, kérem, ott volt és megmondtam.

— Mit szolt? Megörült?

— Nem.

— Hát?

— Azt kérdezte: kitörte a nyakát? Azt mondtam: semmi baja. Azt mondta: akkor eredj a pokolba, mi közöm hozzá!

— Hogy a nyavalya törné ki — kiált Kесе uram lobogó haragban és ismét a kislány felé suhint. — Hát minek mondtad meg neki, hogy semmi bajom?

A kislány már nem hallja, ott van már a konyhakert rácsánál és vissza se néz.

— A gazember, — morogja Kесе uram és úgy szorítja hóna alá a botot, mintha megakarná fojtani. Más becsületes ember ilyenkor kikáromkodja a lelkét dühében.

Hirtelen megáll. Az esküdt társa komoly ünepélyességgel halad el mellette és köszönti:

— Adjon isten jó napot, Mihály társam.

De ő nem is hallja, csak gépiesen billenti a kalapját a jobb füléről a bal fülére.

Hirtelen elhatározza magát. A bot kiszabadul a fojtogató hónalj alól és egy iszonyatos zsirtömög közé szorul a kampójával, a Kесе Mihály uram kezébe. Pecosen, emelt fővel és meggondolt lépéssel jár, ahogy a község első gazdájához és esküdtjéhez illik s most igen figyelmesen fogadja a köszönéseket. Sokkal tovább tartott, mint a kislánynál, míg Bagossy uram korcsmájához ért. De sokkal méltóságosabban is nyitott be az alacsony ajtón, mint a kislány.

Az ivóban három paraszt ember ült a golyónyaku üveg mellett, bent az uri szobában, háttal az ajtónak Kесе Mihály veje, a korcsmárossal szemben. Iszonyúan pizkos kártyákat vagdostak a terített asztalhoz és károm-

életem mécsese. Van itt egészség! Bagossy, nincs valami jobb fajta borod? Ez csak részeges kutyáknak való, akiknek mind-egy, mit isznak.

Vőm uramra, úgy látszik, nem hat ez a beszéd, egykedvűen keveri a kártyát. Pedig Kесе uram zsiros szeme szinte könnyörög neki: hadd lássak egy kis boszuságot legalább!

Bagossy egy bedugaszolt palackot bontogat. Aranyárga folyadék van benne, melyet áhitattal töltöget a kis pohárba. Kесе uram a világosság elé tartja, egyet nyel belőle és csettint a nyelvvel.

— Nagyon jó, nagyon jó. Nem kóstolnád meg? Egy kicsit adok belőle.

— Nem kell, — mondja és oszti. — Te csak igyál belőle sokat, az olyan zsiros embert attól üti meg a guta.

Az egykedvűség, melylyel vőm uram beszél, kezdi kihozni a sodrából az öreg urat. Mérgesen pislant s oda vágja a poharat az asztalhoz.

— Lesheted, — mondja szin-

adtam a buzámat, tudod, meny-nyier? Nyole forint tiz krajcár-ron.

— Jobban is gazdálkodhatnál, vén tolvaj, ha nem sajnálnád tőlem annyira a pénzt, nyole forint huszat is kicsalhattál volna a zsidótól.

— Sajnálom tőled a pénzt! Az én buzámról van szó, meg az én pénzemről. Alávaló kutya, egy vörös rézkrajcárt se látsz utánam, inkább magammal viszem a földre. De hol leszel akkor már te! Az akasztófán vagy a bolondok házában.

Nagy hevültében az öreg Kесе egyre töltögetett a sárga borból és üritgette a poharat. Kövér orcáin kigyultak a piros rózsák, a nyelve meg nehezebb lett. Megtölt egy másik poharat, meg egy harmadikat s oda tolja vejének és a korcsmárosnak.

— Isten éltesse! — dadogja.

— Nem kell a borod — mondja a veje szárazon. — Részeg disznó, hát nem szégyeled magad?

— Igyál — unszolta ez — egyszer mégis csak meg kell halni.

— Méreg a borod — mondja vőm uram és visszatolja a poharat. De a finom bor szaga megcsapta az orrát, nem állhatott el lent.

— Különben — tette hozzá — úgy is a magaméból iszom, a jussomból való — és fölhajtja a poharat. — Bagossy, hozzál még egy ilyen üveggel. Fizessen a komisz kutya.

Kесе uram már egészen elázott. Mig a korcsmáros oda jár, szomorúan himbálja a fejét és oda szól a vejének:

— Péter, hát mért kívánod annyira a halálomat! Mit vétettem én neked, hogy az életemre törsz?

— Tör az ördög, — dörmög ez, — megver majd az Isten azért, amit ellenem vétettél!

— Péter, — érzékenykedik a kövér ember, — látod, ha nem lettél volna olyan gonoszlelkű, de másképp volna minden. Hiszen olyan jó barátok voltunk azelőtt.

Itt benyitott a korcsmáros a második üveg borral.

— Ide vele, — kiált vőm uram, — nem bánom hát, ha már itt nyafogsz, mint a vén asszony, béküljünk ki. Hanem a jussomat nem hagyom.

— Adok neked száz pengőt, — dadogja Kесе uram, — meg egy új kabátot, ha lelkedre kijelented, hogy nem kívánod a halálomat.

— Majd há megkapom a buza árát.

— Most mindjárt.

— De nincs.

— Akkor Bagossy osszál, ezzel a részeg disznóval ne törődjünk többet.

Kесе uram felpattanna ültéből, de csak nem megy az olyan gyorsan. Fejébe nyomja a kalapját és botját magasra emelve, megfenyegeti vejét:

— Megyek a paphoz, meg ma elveszem a Borsát.

— A pokolba mégy, — morogja vőm uram, — ha belebetegedek is, mégis rám néz a házad. — Mert szeretsz, — tette hozzá önérzetesen és fölhajtotta az utolsó kortyot a sárga borból.

HINTASZÉKEN.

Puha karosszék, kályha, hinta,
Koszoru a falon.
És mennyi toll és mennyi tinta,
És semmi izgalom!

A polcraul egy kis szárnyas Ámor
Incselkedik velem —
És semmi tűz, és semmi mámor,
És semmi szerelem!

MAKAI EMIL.

kodva mondogatták be, amijök akadt.

— Kvárt, a terem fája! — ordítja a korcsmáros.

— Majd holnap, — sivitja a vő, — kvárt major és leüti ágyuval a piros disznót.

— Csapjon beléd az istennyila, — fakad ki mérgesen Bagossy uram.

— Amen, úgy legyen, — mondja az ajtóban Kесе uram és kozelebb lép. — Adjon isten jó napot, vőm uram, hát még nem vitt el az ördög?

— Pusztulj, — mondja a cingár ember és rávillantja üregéből kidagadó fekete szemét. Iszonyúan elrontott fekete kabát volt rajta, melynek ujjából cefatokban lógott ki a pizkos, rongyos ing. — Ha elpatkoltál, el fogom égettetni azt a kutya lépését, mert nem törted ki rajta a nyakadat.

Kесе uram odatelepszik az asztalhoz s elégedetten simogatja a hasát.

— Nem kerül arra sor, vőm uram, elébb gyullad ki hasadban a spiritusz, mint alszik el az én

te préselve a szót — s ha is — neked ugyan nem lesz hasznod belőle. Tudod mit csinállok? A halálos ágyamon megesküszöm a Borsra szakácsnéval és leányomnak fogadom a kölykét.

— Tere! — sivitja vőm uram és levágja a lapját, — nekem ugyan beszélhetsz, vén uzsorás, fel fogsz fordulni, mint a kutya és én fekszem az ágyadba. Nem lesz semmi irgalom, még csak nem is harangoztatok neked!

Bagossy, a korcsmáros, végighallgatja ezt a beszédet, mintha csak az időről beszélgetnének. Megszokta már. A vő, aki foglalkozására nézve tanító, egész nap a korcsmában ül és tartlizik vele; az após kitette a szűrét, mikor a feleség heptikában meghalt s az öregnek fülébe jutott a vő sirató szava: mért nem az apád fekszik itt, legalább együtt élhetnének a pénzen. — Minden nap ellátogat hozzájuk, hogy megboszantsa vejét és gyönyörködjék annak rongyosságában.

— Igaz is, — mondja Kесе uram és kiveszi zsebéből az összehajtogatott esti lapot, — el-

— Végre is, mit akar az az ember? — tudakolta minden utcasarkon a prókátor, aki a legszilárdabb.
 le, hogy a párt hajlandósága irányában nem tagadni nem lehetett, de azt éreztették ve-
 A párt zugalódott. A vezért nyíltan meg-
 Plutarhoszt lapozgattam.
 meg kell érteni, hogy most nem érünk rá
 vissza a bécsiéknél. A vezérrel pedig
 im, de legalább az arany talcat ne adjátok
 — Ha a hatalom nem is kell nektek, ura-
 konkolyt a Körben.
 a csavaros eszű Torday Dénes hintette a
 jába mindig ügyesen visszabuult vén róka,
 sokszor vedlett, meg is nyuzott, de bunda-
 A párt agyafu prókátora azonban, egy
 vitása tartózkodást parancsol.
 s az új alakulás között. Az ő politikai integ-
 harmoniát megtalálhatta volna a párt elvei
 kat, a politikai sikert is biztosító erkölcsi
 az események, semhogy az összekötő szála-
 sai előtt, hogy kissé sebesebben alakultak
 demokráta, de azt sem palástolta bizalma-
 kodják a kultúra szappanjával. Igen, ő is
 pet, de előbb mosakodják meg a népi! Mosa-
 nalt hatalomért. . . Kéblere öleli ő is a né-
 multját az utcai horda üvöltése mellett ki-
 zette jellemét: nem rugathatja föl az egész
 ő, aki tudvalevőleg Plutarhosz példain ed-

— 9 —

— 12 —
 ren, valami neutrális kulturterületen kell
 csinálni valamit!

Torday Dénes segített rajtuk.

Egyik pártértekezleten — a párt osztat-
 lan bizalmáról és törhetetlen hűségéről biz-
 tosította szeretett vezérét, aki a második
 bécsi meghívót várta, — elindította a srófos
 eszű prókátor:

— Tudjátok mit, fiuk! Ünnepeljük meg
 az öreg Bezdédy Miskát! . . . Utánanéztem:
 épen most harminc esztendeje, hogy első
 történelmi pályaművét megkoszorozta az
 akadémia.

— Ki az a Bezdédy? — kérdezték négyen
 is egyszerre.

— No lássátok! — méltatlankodott Tor-
 day Dénes, — ez a mi bajunk! Ezért hallja
 aztán az ember lépten-nyomon, hogy anal-
 fabéták vagyunk! Azt kérdezitek gyere-
 keim, hogy ki az a Bezdédy! . . . Hogy a
 nemzet nagy történetirója, az elvonult ma-
 gyar Michelet, a bámulatos egész ember,
 a magyar Cincinnatus, hogy Bezdédy ki-
 csoda! . . . Kérlek, hallgassatok legalább,
 ne kompromitáljuk magunkat!

Boszusan, dohogva hagyta ott őket.

Néhányan, a fiatalok közül, röstelkedve
 sompolyogtak utána, kérlelték s azoknak

Szines pennájú, ambiciózus fiatal újság-
 írók lepték el Mezőkátát s egymással verse-
 nyeztek a lapok, annak az idilli falusi egy-
 szerűségnek az esetelében, amiben a nagy-
 ember, az európai hírví tudós a szeretetre-
 tus! . . .
 Bezdédy! Bezdédy! a magyar Cincinna-
 sától az ország.
 kátára s azután hangos lett Bezdédy dicső-
 tor, Torday Dénes maga utazott le Mező-
 A küldöttség utrakélese előtt a próka-
 lesz az első, aki kezet nyújt Bezdédynek.
 A vezér bólintott. Természetes, hogy ő
 kezet nyújt Bezdédynek!
 noblisan te gondolkodol, első leszel, aki
 — Biztosítottam is őket, hogy amilyen
 nek arfale régi ostobaságokkal!
 A vezér bágyadtan legyintett: ki töröd-
 zelmi momentumok — —
 nem lesz kedvedre? Hogy bizonyos régi ér-
 — Attól tartottak a fiuk, hogy talán
 talása szempontjából.
 do volt a pártgyűlés és pártterő dokumen-
 aki megmagyarázta a mozgalom helyeslen-
 szelgés is, négy szemkört a prókátorral.
 dedy nevének hallatára: volt egy kis be-
 A vezér homlokán felhő vonult át Bez-
 mokrácia hajnala. . . Valami etele.
 Szilagy! a Duna jégén, avagy a magyar de-

— 16 —

— 13 —
 azután elmondta, — mert hisz az öregek
 jól tudják — hogy Bezdédy meggyőző szó-
 nok, képzett államférfi, modern gondol-
 kozású szociológus, fényes tollú történet-
 író, aki fiatalabb éveiben feltűnést keltő
 publicistikai cikkeket is irt, különben testi-
 lelki jó barátja volt a vezérnek. Talán is-
 kolatársak is voltak: együtt indultak a
 nyilvánosság elé, együtt léptek a pártba
 is, együtt küzdöttek évekig; azt a pucot
 is ketten szervezték, mely után Káldos ve-
 zető szerephez jutott. Bezdédy azonban
 több elkedvetleneve, mandátumot se
 vállalt. Megaprehendált valamiért s épen
 amikor a vezér az imperiális magyar poli-
 tika zászlaját a nemzet tapsai közt kitűzte:
 Bezdédy elvonult. Azóta Mezőkátán él, a
 magyar Cincinnatus! . . . Nagy munkán dol-
 gozik. Nemzetünk történelmét írja, különös
 tekintettel a magyar társadalom fejlődé-
 sére, az intrapszihológia elvéből magyaráz-
 va.

— Micsodának az elvéből?

— Az intrapszihológia elvéből, gyere-
 keim, aminek alkalmazását Tarde a mo-
 dern szociológia legfontosabb eredményé-
 nek mondja.

A fiatal urak egymásra teekintettek. Ah,

csináló. Királyválasztás, vagy mi a címlet? —
 Jami új könyvet írt az öreg Bezdédy Miskát, va-
 dallója előtt a prókator. — Aszondják, va-
 mondotta az öregnek a nagy terem kan-
 gyerekek!... Ne rontsuk a kedvüket! —
 mat csapjon a part. Pesszóni akarunk a
 akarják elkötozni, hogy egy kis lakodal-
 — Ezek a gyerekek Bezdédy Miskát
 babán?
 lelkesednek úgy a fink odaat a billiárdso-
 Az idősebb urak is kérdezték, mi az? mi
 hisz!
 a partban, hogy mennyire imádja principa-
 jart a körbe, s aki mindenkinek bevallotta
 kator iródavezetője, teljes ur, aki szintén
 — Es nicsoda szív! — mondotta a pró-
 fiatalok!
 — Nicsoda koponyát! — lelkesedtek a
 fiaim!
 tok: maga vezet bennünket. Munkára
 son. Söt amilyen nemes lélek ő, meglássá-
 zert, hogy most habozás nélkül velünk tart-
 zott, de annál jobb s épen ez kötelezi a ve-
 hatatlanul volt a vezér és Bezdédy kö-
 mes versengéstéle volt annak idején, tagad-
 valami fiatalos, de alapjában akkor is ne-
 tekenykedés: félre most minden!... Mert
 — Kicsinykedés, magánérdek, apró fel-
 — Rendben lesz! — esküdtek az urak.

— 13 —

igen! Tardé!... Persze, persze! Tardé! a
 nagy Tardé!... Meg kell ünnepelni az
 öreg Bezdédy Miskát!

— Időnkint, — folytatta elmélázva a pró-
 kator, — egy-egy történelempolitikai tanul-
 mányt ad le az angol és német szemlékbe,
 mert idehaza nem igen értik őt még. De
 elkövetkezik az idő, s már nincs is nagyon
 messze, amikor mint klasszikust fogják ta-
 nulmányozni idehaza is. Magunkat tisztel-
 jük meg, fiaim s korunkat előzzük meg, ha
 mi tesszük homlokára a babért.

— Igazad van! teljesen igazad van! —
 lelkesedtek a fiatalok! — Igazságtalanság
 történt az öreggel! Kötelességünk reparál-
 ni!

— Ugy van! Egységesen felvonul mellé-
 je az egész párt és ezzel egyszersmind do-
 kumentáljuk a magunk erejét, összetartá-
 sunkat, osztatlan hatásunkat a teljes köz-
 véleményre, az egész magyar lélekre!...
 Elővesszük az öreg Miskát s nagy nemzeti
 ünnepet rendezünk neki, de olyat, hogy
 tátra marad Bécs szája! Példát mutat a
 párt, hogy mint tudjuk mi megbecsülni az
 érdemet. Meglássuk, mit tudtok fink!...
 Ha tenni kell, mennyire számíthat rátok
 a nemzet!... Mert hiszen rajtatok mulik
 az egész!

— 14 —

— A régi jelszavak lejártak magukat. A
 vezér kijelentése a magyar imperializmus-
 ról már csak városi posztó, a néppel elhitet-
 tek vezetők, hogy csupán ügy a feudális
 osztályuralom további biztosítására. Tessék
 belékapcsolni a selekto demokráta polti-
 ka irányzatába!... Mert tagadhatatlanul

is hallja a beszélgést.
 urakat s gondja volt, hogy egy-egy újságtó
 Karonfogta a Hazban is a tartózkodóbb
 zetet közgazdasági vívmányainkkal!

közjogi téren s lényesen kárpótoljuk a nem
 eszményi küzdelemből. Egy kicsit engedünk
 esztendőre berendezkedhetünk. Elég volt az
 arról bizonyosak lehettek! Most harmad-
 cára számított.) Soha ilyen alkalom többé
 hogy "az osztályok", mert nyilván ő is tár-
 tudjuk főzni az ellenfelet! (Nem mondta,
 annyit mindig nyertünk, amennyire le-
 — A politika, fiain, nem lovagjáték, de
 A partban is izgatott.

vele ezután, az szent!
 zonyos. A latitudináriusok nem bruderzenek
 szekötésekről le kell mondanunk, annyi bi-
 A népszerűséget ne féltsé, de a kaszintó ösz-
 páskodunk itt politikai integritással!...
 nyazik s elkötelezi magát. — Mit nagyke-
 igerte az utcát, ha a vezér nem sokat tartsz-
 keverte már a szükséges paklit és biztosra

— 10 —

— 11 —

azoknak van igazuk, akik azt hirdetik, hogy
 a valóban alkotó reformmunkának elvég-
 zője az a párt lesz, mely teljesen kizárja a
 közjogi kérdéseket s "a relative legeseké-
 lyebb ellenállás irányában nyomul előre a
 lehető legkoncentráltabb erővel."

A vezér, Káldos Imre kijelentette bizal-
 masai előtt, hogy ő, ha véget nem vetnek az
 izgatásnak: félreáll.

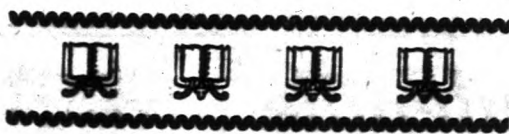
Dehogy is áll félre! Most nem lehet ele-
 reszteni! A párt egységéhez most gyanu se
 férközhessék! Dokumentálni kell a teljes
 egyetértést!

Valamit ki kell eszelni hamarosan, — mi-
 előtt a második bécsi meghívásra kerül a
 sor, — valami páratlan cécot, hogy ország-
 világ lássa, milyen egy szív s egy lélek ez a
 párt!

De mit?...

Nyílt és aktuális politikai kérdésben sem-
 miféle határozott tüntetés nem lenne op-
 portunus az adott helyzetben, sőt valóság-
 gal guvernementális éretlenségre vallana.
 Komoly pillanatok előtt állunk!... Ki tud-
 ja mit hoz a holnap, kiki szárazon óhajtja
 tartani puskaporát s a vezér se adná oda
 magát holmi erőszakos tüntetéshez. Biztos
 értesülései vannak a pártnak, hogy a meg-
 hívás nem késhetik sokáig. Társadalmi té-

Az örökség

IRTA: SZOMAHÁZY ISTVÁN.

Rédeyékét egy napon esinos meglepetés érte: a közjegyző hivatalos levelet irt az asszonynak, melyben arra kérte, hogy egy fontos örökségi ügyben mielőbb látogassa meg.

— Csak nem hagyta rám valami a vagyont? — kérdezte Rédeyné, miközben az összes rokonnal végigfutott az elméjében.

Mivel az egész családban senki se volt, akitől egy ötezer koronás örökség kitélt volna, az öreg asszony abbahagyta a gondolkodást, fekete ruhát vett magára, aztán az ura kíséretében fölment a közjegyzői irodába. Schöber, a közjegyző, mosolyogva ugrott föl, amikor a házaspár a belső szoba küszöbén megjelent.

— Nagyságos asszonyom, — mondta udvariasan. — engedje meg, hogy én legyek az első, aki a szerencséjéhez gratulálok...

— A szerencsémhez? Hát mi esoda szerenese ért engem?

— Olyan szerenese, ami valósággal a párját ritkítja ebben az önző korban. A boldogult Földy János a nagyságos asszonyra hagyta az összes vagyont...

A következő pillanatban a két öreg ember sápadtan kapaszkodott bele a hatalmas iróasztalba. Ha a villám előtűnik esapott volna le, ez aligha lepte volna meg őket annyira, mint a közjegyző híre. Földy János rájuk hagyta a vagyont? A vén aglegény legalább kétszáz ezer koronáig állt, — sők egész életükben se láttak még egy rakáson tízezer koronát. Hogy jutott Rédeyné az öreg Földy eszébe? Hiszen egyáltalán semmiféle rokonság se fűzte őket össze, sőt az utolsó négy esztendőben, mióta Földy a kisvárosból elköltözött, jóformán nem is látták. Az asszonyt annyira megrázta az örömhír, hogy csak nagynehezen tudott valahára szóhoz jutni.

— Szegény, öreg barátom, — mondta könnyezve, — hát mégis megőriztél nekem egy kicsike helyet a lelkedben...

Nedves szemmel tekintett az urára, aki nem igen tudta, hogy mit szóljon: a nagy vagyon gondolatára szinte hidegség futott át a háta közepén, de amikor eszébe jutott, hogy a nagylelkűségnek valami titokzatos háttere lehet, ijedten, majdnem ostobán bámolt a feleségére. De az asszony rögtön megnyugtatta:

— Drága barátom, pedig ugyan csak nem érdemeltem meg tőle, hogy ilyen jó legyen hozzám... Ő volt a legelső kérőm, akit a te kedvedért kikoszoráztam... Hiszen ön is emlékszik még rá, ugye közjegyző ur?

Schöber mosolyogva bólintott: — Oh, igen, nekem panaszkodta el legelőször a boldogtalanságát... Később is gyakran beszélt a nagyságos asszonyról... De most talán tértünk át a végrendelet felolvasására...

Az öreg házaspár helyet foglalt a karosszékekben, a közjegyző pedig kivette a vasszekrényből a Földy János testamentumát... A szerenese, mely Rédeyékét érte, csakugyan nem volt mindennapi: három ház — köztük egy budapesti — néhány szülő, egy balatoni nyaraló, s tekintélyes készpénz került várat-

lanul az ezüsthajú Rédeyné birtokába. Reggel még nem voltak benne bizonyosak, hogy miből fedezik az idén a nyaralási költéseket, most pedig csak tőlük függött, hogy Európa legelőkelőbb fürdőjében töltsék el a közzelgő nyári hónapokat.

Mikor egészen megzavarodva távozni akartak a közjegyzői irodából, Schöber újra belenyúlt a vasszekrény mélyébe.

— Megbolondult ügyfelem még egy megbízást ruházott rám: azt, hogy egy lezárt borítékot adjak át a nagyságos asszonynak... A borítékban levő levelet előttem fartszik végigolvasni, s aztán, mielőtt bárki is betekintett volna, a tűzbe kell dobni a papírokat. Ha a nagyságos asszony bárkinek is megmutatná a levelet, a vagyon a József-fiárvaláz tulajdonába kerül...

Rédeyné bevonult egy ablakmélyedésbe, s mig az ura értelmetlenül arccal bámult rá, hirtelen föltépte a borítékot. Ime, az aglegény levele:

„A mai napon éppen negyven esztendeje, hogy nagyságos asszony, mint tizenhétéves lány, kissé gögösen kijelentette, hogy nem akar a feleségem lenni... Emlékszik még arra a délutánra, ott az iskola-utcai kis szobában?...

Én nagyon jól emlékszem rá, s még most is élénken vissza tudom idézni a lelkembe azt a keserűséget, mellyel a lakásukról eltávoztam... Nagyon boldogtalan voltam, s azt hittem, hogy nem érem meg a másnapot...

Amint látja, nem volt igazam, mikor ilyen pesszimista voltam, mert ma, negyven év múlva is élek és ahhoz képest, hogy nem vagyok már fiatal ember, még mindig kitünő kondícióban vagyok. Sőt a negyven év legnagyobb részében se volt okom a panaszra. Az egészségem egy pillanatig sem hagyott eserben, s Istennek hála, arra se volt szükség, hogy valamit, ami jól esett, megvonjak magamtól. Ha egy halandó ember elmondhatja magáról, hogy jól töltötte el az életét, én bizvást elmondhatom ezt.

A jó szivar, a jó ebéd, a szép asszony kevés lelkesebb gourmandot talált e hazában, mint én vagyok. Azt merném mondani, hogy minden zavaró diszharmónia nélkül értem meg a hatvanötödik esztendőmet...

Kedves barátom, — engedje meg, hogy most, az életem alkonyán köszönetet mondjak önnek. Hálátlan és ostoba ember volnék, ha el nem ismerném, hogy a boldogságomat és a lelki nyugodtságot csakis önnek köszönhetem...

Sokszor gondoltam reá, hogy milyenre fordult volna az életem sora, ha akkor, azon a nyári napon ki nem kosaroztam? És rájöttem, hogy ugyanaz lett volna a sorsom, mint a kedves férjé: fáradt, igavonó állatként küzdöttem volna a mindennapi kenyérért... Mert önből, aki már akkor se volt valami szende bakfis, nagyon is erős akaratú asszony lett... Ne vegye rossz néven, de mindig kárörömmel

néztem Rédeyt, amikor reggelként lehorgasztott fejjel ment a hivatalába, s bizonyosra vettem, hogy ön ugyancsak kemény poráron tartja a jólelkű, de kissé egyszerű urat... És ilyenkor — ne haragudjak meg rám — mindig mennyei gyönyörűséggel gondoltam a magam függetlenségére és szabad voltára... És máskor, amidőn Rédey jámbor birkaként ballagott az ön oldalán, szinte remegve attól, hogy egy szembejövő szép asszonyt megnézzem, nekem mindig kétszeresen jól esett az a tudat, hogy mindenkit úgy megnézhettek, ahogy nekem tetszik... Hát még később, amikor mind a ketten megöregedtünk?... Ha néha eszembe jutott, hogy ez a haragos vén asszony most eltéphetetlen láncokkal lenne hozzám fűzve, mindig megindult szívvel mondtam hálát a jó Istennek, aki akkor a fiatal szívét elfordította tőlem...

Nagyságos asszonyom, én a

világ leghálátlanabb kutya-fája lennék, ha el nem ismerném, hogy önnek köszönhetem a boldogságomat... Nem kötelességem-e hát, hogy önre, mint legnagyobb jótevőmre hagyjam a vagyonomat? Kérem, fogadja tőlem szívesen ezt a késői ajándékot, s gondoljon oly szeretettel reám, mint amily melegen, sirig tartó hálával gondol önre, — igaz tisztelője: Földy János.

— Mi állt a levélben? — kérdezte izgatottan Rédey, mikor a közjegyzői ház lépcsőjén lefelé baktattak.

Az asszony megindult pillanatsal nézett maga elé, aztán puha, érzelmes hangon szólott:

— Hát nem találd ki? A szegény ember a haláláig sem tudott megfélekedni arról a nagy fájdalomról, amelyet tizenhétéves koromban okoztam neki... De a vagyont azért mégis reám hagytam, mert engem szeretett a legjobban az egész világon...

Duló csaták után

(Folytatás a 3-ik oldalon.)

de hányszor — megjelent maga előtt és látta ellenfelét is, a veszedelmes hírvívót. Az erőforradalmi emóciói voltak, ahogyan Spadassin ilyenkor forgatta a kardot. A legbonyolultabb tercek, a legvakmerőbb primek végighasították a levegőt és lesújtottak ellenfelére, pusztítóan és hirtelen, mint a villám. Spadassin azonban szegény volt, min a templom egere és valójában — csak nem vallotta be magának — félt a párbajtól... a költségek-től, a végzetessé válható pénzügyi bonyodalmaktól. Ezért a féltelmesen vívó, a rettenthetetlen Spadassin nyelt, mindig nyelt, valahányszor konstatálhatta a sértést, a nagy afférokra való pompás alkalmakat, de álmodozása, friss, sóvárgása intenzív maradt mégis egy eljövendő, csatás zajától messzire hallatszó, gigászi párbajról.

— Egyszer a kávéházban belém kötött egy civiltársaság. Külön-külön mindenkit megsértettem és tizenketten provokáltak. Két hétig nem jöttem ki a párbajból. Három embernek levágtam a fülét, ezt így akartam, az egyiknek a görbe orra sehogyse sehogy sem tetszett nekem, azt lefaragtam, kettőnek beadtam a mellvágást és másfél óráig varrták őket. Én sértetlenül kerültem ki a párbajból...

Méla esőnd volt az irodában, a tömör mészárlás hősiesség hangulattal hatott. A regényíróban megmozdult a lelkidoktor és sok, nagy lendületű fejezetek megírása után, érezte, hogy itt a pillanat:

— Isaszegnél husz Jellasi-huszt fogott közre. Akkor volt, mikor már Damjanich, Klapka elvesztették a csatát. Délután három órakor. És ekkor megérkezünk mi, a Palatinus-husztok...

Az őrmester dühösen pattant föl a helyéről és ráírt a vén regényíróra:

— Akkor beszéljen, mikor kérdezik; mindenbe belekötög...

...Főhadnagy ur, szabad kérem...

A katonatisztnek fölesillantak a szemei, rőt bajusza befeknyult ajkának gunyos vonalaiba, fikszirozva, ránézett a regényíróra és kihívó volt a hangja:

— Husz ember?... ötvenen vettünk részt a kolozsvári vívóversenyen, valamennyi a tisztikar vívótanára és én nyertem az első díjat. A főherceg maga tüzte fel a mellemre az aranyérmét...

A díjnokszoba két riválisa a pere minden izgalmaságával és jelentőségével érezte, hogy végzetes verseny dől el most közöttük. A regényíró összeszedte magát, kopasz koponyája is biborosan elpirult indulatosságától és vak sietséggel, még vakmerőbb keménységgel belevágott a főhadnagy beszédébe:

— Az mind sifli... A husz Jellasi-huszt, akik életre-jalálra jöttek ellenem... Az volt a vívás... De én Palatinus-huszt voltam és megcsináltam a hatvágást...

— A hatvágást... rikoltott a borshajú díjnok. A vén regényíró, lehet, hogy Isaszegnél győzött, de itt a díjnokszobában bizony elvesztette a csatát. Mindenki nevetett, az őrmester határozott és a díjnokok kurjongatva mondták:

— A hatvágás... a hatvágás! A multkor már láttuk...

A kusza szőcsa véget ért, szolgák jelentek meg az ajtóban. A felső teremből hozták le a munkaanyagot és odatették az őrmester asztalára. A vén regényíró vállavont fejjel, lesütött arccal bukdaesolt a főnöki asztal felé. De az őrmester kegyetlen volt, mint a kaszányában a profosz és rászólt a regényíróra:

— Csak üljön le az asztalához...

Aztán odalépett a katonatiszt-hoz és megfontolt, aktusos volt a hangja, mikor mondta:

— Főhadnagy ur, ossza széjjel a munkaanyagot.

A Fülemile

IRTA: PETELEI ISTVÁN

Karját kinyújtotta, hogy átölje. Ágnes kissé visszahúzódott s lassan kivonta ujjait a Páliéből. Ez a heves hang némi névtelen nyughatatlanságot ébresztette benne.

“Nem, nem” — mondta halkan. Aztán mindjárt attól tartott, hogy rosszul tett.

Annyira izgatott volt, hogy sirni tudott volna. “Nem hall-e valami zajt?” kérdezte remegve.

Csak a szellő jár, édes, — lehelte Páli — nem érzed-e, milyen illatos a lég? A virágaid mind hódolnak neked. Szeress, szeress, azt mondja minden. Nem érted-e?”

Ismét megfogta a kezét s magához igyekezett vonni. “Félek, — rebegte Ágnes — hagyjon el.”

Páli kedvetlenül húzódott vissza s néhány percig nem szólt. Mi ez? Miféle leányos semmisédek? Nem szerette a könyveket s ebben a helyzetben nevelésének is találta. Hiszen tulajdon ezen asszony nyitotta ki a kaput, tulajdon e kis kezével. Vagy kevésli-e, amit mondott? Jól van! Hiszen ha csak szó kell! — Erősítsük az adagot.

“Nem tud szeretni, Ágnes, — mondta szomorú hangon — vagy nem tud engem. Más van hivatva arra, hogy felkötse szívében ezt a mindent betöltő érzést. És az én álmaim a véghetetlen boldog napokról, melyek ránk várnak — csak álmok. Egyedül, magányosan kell bolyonganom tovább az életben, édes, társ nélkül. A földi menny nem az én osztályrészem.”

Várt. Mit fog felelni? Egy halk sóhaj röppent a néma éjbe.

“Itt minden idegen és utálatos. A napok hosszúak s a környezete durva. Itt csak teng, de nem él. Itt eszköz arra, hogy segítsen megölni az időt. Én egy más világot kínálok, melynek királynöje legyem. Egész szívemet, életemet kínálok cserében szerelméért. Miért dobja el? Gyűlöle-e? Nem tudna-e szeretni egy kicsit?”

Aztán hirtelen átölelte Ágnes s magához szorította: “Édes, édes örömem,” sugta a fülébe.

Ágnes megriadva küzdött ellene. Az ura. Eszébe se jutott. Im, Páli beszél róla s emlékezteti rá. Itt az óvé minden. Ágnes is, erős köteléssel. Mindez árulás ellene, vétek az ő becsülete ellen. “Hagyjon el, ne érintsen” — rebegte.

“Nem, nem. Az enyém vagy. Érzem Ágnes és nincs hatalma a földnek, amely elválasszon.”

Féjét átfonta karjával és megcsókolta.

Ágnes felsikoltott és zokogásban tört ki. Ráborult az oszlopra és hangosan, idegesen sirt.

Páli boszankodva esittította. “Ágnes mit tesz,” ismétette többször szemrehányólag.

Fenn egy ajtó nyílt ki. Páli óvatosan vonult a kapu felé.

“Ki van ott” — kiáltotta Mátyás. Aztán megismerte asszonyának a hangját s futva ment a lugas felé.

“Mi lelte, miért sir? — kérdezte kétségbeesetten. — Mit csinál itt? Bántották?” És össze-vissza zavarva mindent, kér-

ve, esítva, vigasztalva gyöngéden érintette ruhája szélét, hogy bevezesse.

Páli nesztelenül suhant ki az utcára. Ajakát megharapta a fogával s boszus tekintettel nézte meg a tiszta házat.

XII.

Hajnal felé Ágnes levelet írt:

“Édes Uram! Ha szeret, jöjjön már haza. Mi jól vagyunk mind, a madarak is, de én nyughatatlan vagyok. Én így egyedül nem szeretek lenni, jobb ha maga is itthon van. Kár, hogy nem akart elvinni, mert én igen vágyakozom a berek és erdő után. Ha azt írná, hogy menjek én is, vagy akár ha haza jönne hamar, eszedesebb lennék. Maradok...”

Mit írjon: maradok “hü felesége,” szerető felesége? Vajjon hü? Vajjon szereti-e? Kezébe temette a fejét s tűnődött a szó felett. Szemébe könnycepp szökött.

Milyen bolond is? Hát mit tett ő? Semmit bizonyosan.

Lassanként lopóztak vissza azok a szavak emlékezetébe, amiket Páli mondott. Mitől ijedt meg? Az ő párja, az ő édes párja. Bizonyosan ettől. Nem kábitó gondolat is az, hogy az ő felesége legyen?

Bün-e vágyakozni boldogságra? Vétek szeretni? Ha nem, miért ijedt meg?

Mindazonáltal homályos vádak keletkeztek a szívében. Egy párszor ez jutott eszébe, hogy a kötelessége ellen tett. Azonban nem tudott gondolkodni. Kábult volt, s a szünető gondolatok elfoglalták az agyát mielőtt végzett volna az egyikkel.

Ha itthon lenne az ura. Óh, nem haboznék egy percig is; elmondana neki mindent. Ó sóha se szokott hazudni. De hát — és homlokát erősen szorította kezével — mit mondana el? Azt, hogy Páli szereti őt? Igen, és hogy ő igen boldog. Elmondhatná-e?

Szeretné, ha nem volna egyedül. Ez a ház igen néma így és épen úgy fél benne, mint az anyáéi nagy szobákban, mikor azok az apja halálakor olyan nagyon megüresedtek. Erre a gondolatra ismét könnyezett. Soha se volt érzékenyebb. A nesz is bántotta. Az éjszákán át sokszor felzokogott ok nélkül.

Reggel a levelét Mátyásnak adta, hogy vigye a postára.

“Egyedül marad?” kérdezte a kis ember.

Egyedül? Tán ügyelni akar rá ez a Mátyás szolga? Mikor a kapuhoz ért a kis pék, visszaszólt:

“Bezárjam-e a kaput?”

Aztán megbánta, hogy írt az urának. Ki tudja, mit fog gondolni felőle? Lehetetlen, hogy ki ne találja az igazi okot. Szívesen utána futott volna Mátyásnak, hogy elvegye tőle a levelet.

A kis pék hamar visszatért. Megállott Ágnes előtt, ránézett és busan sóhajtott.

Egy lovagias férfi nem kutat hölgyi bánatok okai után, bár érző szívnek nincsen híjával. Untalanul azonban dolgot talált körülötte, hogy nyakát előre nyujtva jelképezze a kérdőjelt.

Nem lépett a találgatások mezéjére se. Részint többféle verseket tudott arra nézve, hogy a hölgy kitanulhatatlan rejtély, részint mert épen e hölgy, amellet hogy rejtély, valóságos tündér. Kész lett volna azonban levágnani a kis-ujját, csak hogy az ő keble választassék a szóban forgó bánat raktárául. “Nem érzi-e ő, hogy kire számíthat? gondolta, míg képtelenül apró darabokra vágta a madaraknak ajánlott vesét.

Az egész nap sok apró kellemtelenség között telt el. Minden igen lármás volt; a madarak kiálthatatlanul esiripoltak s a kút körül végét nem érte a sok kacagás, sikoltozás. Az utca is hangosabb lett; szekér szekeret ért.

Az idő folyton borongott s esősepek kopogtatták az ablakot. Tízszor leeresztette a függönyöket a nagy szobában Ágnes és tízszor felhuzta. Nyughatatlan volt s úgy érezte, mintha minden az ő bosszantására fogadkozott volna. Ót vádolja a madárszó, őt illeti a csengő kacaj, őt a siró ég.

Néhányszor kinyitotta az ablakot s kihajolt, hogy végig nézze az utcát.

Aztán eszébe jutott, hogy az ura megtiltotta az ablak kinyitását a papagály miatt. Az ura... Sokszor gondolt rá akarat ellen. Mikor ő diaktizál s törli magát, hogy Mátyást mindenféle idegen szavak kíséretében bevezesse a hármasszázszövevény titkaiba. Ott olvassa a lapjait. “Óh te nagy számár, micsoda szemeket meresztel... Látod, Ágnes érti. Ugy-e Ágnes?” A kis pék sóhaj. “Mit is nem ért ő”... És szünetlenül apró meglepetéseken törődik. Egy virágot ma, egy legyezőt holnap. A nagy karosszékre dől, szeméit behunyja, vastag ujját szájába fogja s lógatja lábait, hallgatván a madarak énekét.

“No mit mondasz Ágnes?” kérdezi halkan. “No mit mondasz Ágnes?” kérdezi halkan. De addig a kalickák le vannak borítva, míg Ágnes fel nem ébredt, nehogy fellármázzák a madarak. És a gyöngédségek, kényeztetések ezer neme... “Édes leányom” — mondja s megsimogatja a homlokát.

“Leányom”... De keze míg a Páli kezében volt, derekát míg az ő karja ölelte és arcán a esők... Hőség futja át. Hiszen tündérvilág az, amelyik megnyílt előtte. “Szeretem, szeretem” sugja és szeme ismét megtelik könnyel.

Mi következik? Nem tud egyébre gondolni, mint arra, hogy ha itt volna, mellére borulna s sirva, nevetve ismételné hangosan százszor: szeretem, szeretem.

De nem jött el. Képével, hangjával tele a nyughatatlan éj és ő sehol. Bizonyosan haragszik, bizonyosan megbántotta. Egész szívét, egész életét kínálta és Ágnes eltaszította őt. Mély megbánás vett erőt a szíven.

Az egész éjen át azon tűnődött, miképpen engesztelje meg őt. Ha szólhatna vele. Hajlandó lett volna felkeresni. Csókkal simítani le homlokáról a fellege-

ket s szemének derűjét könnyor-géssel visszaesalni.

Ir neki. Mindent elmond. Mindent... és gyorsan kelt fel, gyertyát gyújtott s sietve, gondolkodás nélkül írta:

“Ne haragudjék reám, amiért megbántottam és jöjjön el ismét. Nekem igen kevés örömem volt s azért nem tudtam elviselni; de csak ügyetlen voltam és nem akartam megharagítani. Azt hiszem, helytelenül teszek, hogy hívom, de hogy tudnék élni így, ha kerül engem? Egész nap vártam s mindent elmondtam volna. Így egyedül sokat sirtam és nincs is nyugodalmam addig, amíg meg nem bocsájt. De maga nagy és jó és én vágyom hallani, látni és nem fogok félni, hanem bizni, engedelmeskedni akarok örökké. Ma is egyedül leszek, holnap is és várom. Nem érzi, hogy várom! Jöjjön el és adja a kezét. Ágnes.

El se olvasta. Könnyebbnek érezte magát, hogy vezekelt a bűnéért. Ő is vágyakozik bizonyosan s bánkodik utána. De közeledhetik-e olyan bánatalom után? Jó, hát, Ágnes mondja ki az első szót. Most eljön ismét és aztán boldogok lesznek örökké.

Mindez igen világos és természetes. Ugy betöltötte a vágy, hogy minden akadályt kiesinek látott. Hiszen az ugy van: feltalálták egymást és egygyek lesznek. Van-e egyszerűbb dolog a világon? A sors keze ez.

Az ura?

Hogy szereti? — ő Ágnes! Ha ő tudja, hogy boldogtalan lenne; hogy sirna és elepedne Páli után, inkább ő tenné kezéket egymásba. Ugy is lesz az, hogy együtt mennek elejbe és azt mondják: “Te édes, jó öreg ember, mi szeretjük egymást s nem élhetünk egymás nélkül.” Akor Ferenc rájuk néz az ő jó-ságos tekintetével s a szemé meg fog telni könnyel. Mert sajnálni fogja Ágnes az ő áldott szívével. “Hát én mit tegyek?” — azt fogja mondani és akkor megölelik őt...

De a levél? Hiszen itt van Mátyás. Elküldi vele. Alig várta már, hogy virradjon. Mint-hogy rendben is van minden, nincs semmi kosa, hogy Mátyás előtt titkolódzék. Szerette volna az egész világnak kikiabálni: Látjátok, Páli Gyula engem szeret, én megbántottam őt s most kiengeszteltem.

S minthogy az egész világ így kiderült s az a kis felleg, mely gyermekes tudatlansága miatt támadt, eloszlott szépen, reggel be is hívta Mátyást. De mindazonáltal valami ok nélkül való tartózkodás vett rajta erőt és elhagyta a biztonságát. Bátoratlanul babogott a kis ember előtt. Hogy mondhatná el neki, amit akar? Hirtelen eszébe jutott a Páli könyve.

“Vigye ezt haza neki — mondta szorongva — és ezt a levelet.”

“Én?” kérdezte megütődve Mátyás.

(Folytatjuk.)